proLékaře.cz | 9.6.2026

100 let od narození RNDr. Evy Aldové, CSc. (*21. 11. 1922 – †20. 12. 2018)

Dne 21. listopadu 2022 si připomínáme 100. výročí narození přední české a československé mikrobioložky v problematice střevních bakterií RNDr. Evy Aldové, CSc.

Dr. Eva Aldová nastoupila po maturitě na reálném gymnáziu 3. června 1941 do Státního zdravotního ústavu jako mikrobiologická laborantka a tomuto ústavu zůstala věrná po celou dobu své profesní kariéry: 58 let. Na konci války, v dubnu 1945, byla dr. Aldová jedním ze spolupracovníků prof. Karla Rašky, který byl pověřen řízením likvidace epidemie skvrnitého tyfu v koncentračním táboře Malá pevnost v Terezíně. Pod vedením prof. Rašky se dr. Aldová podílela i na řešení řady dalších epidemií. Postupně se její zájem soustředil na střevní bakterie. Závěrem roku 1957 ustanovil prof. Raška první tři Národní referenční laboratoře v tehdejším Ústavu epidemiologie a mikrobiologie a dr. Aldová se stala vedoucí NRL pro shigely. Kromě bakterií *Shigella* se intenzivně věnovala i kmenům pravé cholery, se kterými pracovala v roce 1966 v Iráku a v roce 1970 v Guinei a v Libérii. První kmeny *Vibrio cholerae* O1 izolované v Československu se do laboratoře dr. Aldové dostaly v roce 1970. Byly to izoláty z menší zavlečené epidemie cholery na staveništi elektrárny ve Vojanech na východním Slovensku.

Dr. Aldová se dlouhá léta věnovala i podmíněným patogenům z čeledi *Enterobacteriaceae.* Se svými spolupracovníky se snažila o taxonomické zařazení všech obtížně identifikovatelných kmenů, které byly zaslány od kolegů z bakteriologických pracovišť v celém Československu. Tak byly objeveny a popsány dva původní české bakteriální rody *BUDVICIA* s druhem *Budvicia aquatica* (1983) a *PRAGIA* s druhem *Pragia fontium* (1988).

V roce 1967 zavedla dr. Aldová diagnostiku yersinií a též enteroinvazivních *E. coli.*

Několik let vedla dr. Aldová odbornou skupinu střevních bakteriálních infekcí CEM tehdejšího Institutu hygieny a epidemiologie. Celou svou profesní kariéru se věnovala pilně i pedagogické činnosti. Její laboratoří prošlo několik set mikrobiologů nejen z naší republiky, ale i ze zahraničí. Všichni, kterým rozdávala nezištně a osobitě svoje bohaté zkušenosti, na ni rádi vzpomínají.

Doktorka Aldová spolupracovala i s četnými zahraničními vědeckými kolektivy. V posledních letech své odborné činnosti patřila k jejím mezinárodně významným aktivitám sérotypizace kmenů *Plesiomonas shigelloides.* Měla v této oblasti rozsáhlou spolupráci s japonskými, německými, švédskými, kanadskými a dalšími badateli.

Jméno paní doktorky Aldové je navždy zapsáno do taxonomie střevních bakterií: na její počest nazval v roce 1984 Bercovier a spolupracovníci nový druh yersinie, který byl izolován z vodních ekosystémů, *Yersinia aldovae*.

Bez nadsázky lze říci, že paní doktorka Aldová byla celosvětově známou a uznávanou mikrobioložkou. V roce 1999 slavila Americká mikrobiologická společnost (ASM) 100. výročí založení. Při této příležitosti byla dr. Aldová, na návrh Československé společnosti mikrobiologické, poctěna titulem „Heroine of Microbiology“, který ASM udělila dvanácti nejvýznamnějším světovým mikrobioložkám za posledních 100 let. Na návrh Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP byla paní dr. Aldové udělena Zlatá pamětní medaile České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Byla nositelkou i nejvyššího ocenění Československé společnosti mikrobiologické, Patočkovy medaile.

Paní doktorky Aldové jsme si všichni, kdo měli to štěstí a mohli s ní spolupracovat, hluboce vážili a stále na ni rádi vzpomínáme.

Petr Petráš

Po dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.